

Bedankt voor het downloaden van dit artikel. De artikelen uit de (online)tijdschriften van Uitgeverij Boom zijn auteursrechtelijk beschermd. U kunt er natuurlijk uit citeren (voorzien van een bronvermelding) maar voor reproductie in welke vorm dan ook moet toestemming aan de uitgever worden gevraagd.

Boom

Behoudens de in of krachtens de Auteurswet van 1912 gestelde uitzonderingen mag niets uit deze uitgave worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch door fotokopieën, opnamen of enig andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Voor zover het maken van kopieën uit deze uitgave is toegestaan op grond van artikelen 16h t/m 16m Auteurswet 1912 jo. Besluit van 27 november 2002, Stb 575, dient men de daarvoor wettelijk verschuldigde vergoeding te voldoen aan de Stichting Reprorecht te Hoofddorp (postbus 3060, 2130 KB, www.reprorecht.nl) of contact op te nemen met de uitgever voor het treffen van een rechtstreekse regeling in de zin van art. 16l, vijfde lid, Auteurswet 1912.

Voor het overnemen van (een) gedeelte(n) uit deze uitgave in bijvoorbeeld een (digitale) leeromgeving of een reader in het onderwijs (op grond van artikel 16, Auteurswet 1912) kan men zich wenden tot Stichting Uitgeversorganisatie voor Onderwijslicenties (Postbus 3060, 2130 KB Hoofddorp, www.stichting-uvo.nl).

No part of this book may be reproduced in any way whatsoever without the written permission of the publisher.

info@bua.nl
www.boomuitgeversamsterdam.nl

Journeys and hope

Journeys and hope

Conference of narrative therapy and community work, georganiseerd door het Institute of Narrative Therapy
[Liverpool, 4 en 5 juli 2024]

Tineke Haks

In Liverpool vond de 'Conference of narrative therapy and community work 2024' plaats. Het congresadres was een universiteitsgebouw op een prettige plek in de stad, een locatie waar we ons op allerlei manieren welkom voelden, onder meer door de goede zorgen van de organisatoren en de catering. Als locatie van het congres was Liverpool voor velen een bijzondere plek, omdat het eerste Engelse narratieve congres eenentwintig jaar geleden ook daar plaatsvond. Daarnaast was Liverpool in het verleden een belangrijke haven in de internationale slavenhandel en huist er nu het International Slavery Museum, waarmee de stad het verleden in het aangezicht kijkt. Het thema van het congres luidde 'Journeys and hope', en dit thema zorgde voor inclusiviteit op velerlei manieren: door de verschillende doelgroepen die uitgenodigd waren om te presenteren, door de mensen uit verschillende landen die hun werk deelden, door het zingen met elkaar tijdens de afsluitende ceremonie.

De Nieuw-Zeelandse narratieve therapeut Johnella Bird was een belangrijke gast die, naast Sabine Vermeire van de Interactie-Academie en Hugh Fox van The Institute of Narrative Therapy, een *pre-conference workshop* gaf en later nog een lezing en een workshop. Ze benadrukte dat we eerder geneigd zijn om te spreken óver gevoelens dan vanuit gevoelens. Bird wil werken met de eigenlijke ervaringen die ook in de gesprekken voorkomen. Hoe

kunnen we de brug maken tussen de gebeurtenis en het verhaal dat we erover vertellen? Zij benadrukte dat gevoelens geen ideeën zijn, maar het resultaat van interactionele processen in een context. Ze ontkende het rationele denken niet, maar zag het liever als een dans tussen de 'rationele geest' en ervaringen, sensaties en gevoelens. Bird is een zorgvuldig formulerend, theoretisch onderlegd denker die ons meenam in een reis langs haar gedachten en overwegingen. Het vroeg concentratie en focus van de luisteraar. De aantekeningen waren wat mij betreft zeker nodig om achteraf beter te begrijpen wat ze vertelde. Deze gelaagdheid maakte het extra interessant en ook spannend.

De twee congresdagen die volgden waren rijkgevuld. Er waren vele sprekers met doorleefde ervaringen op verschillende gebieden. Zo werd het congres geopend door Iris Benson en Pete Bullimore, twee mensen met eigen ervaring in de psychiatrie, van waaruit ze opkwamen voor 'de patiënt' en ons uitnodigden om voorbij de diagnose te kijken en hoop te houden. Zij spraken niet over wat er 'mis' met je is, maar over wat er met je gebeurd is. Later sprak ook Michael Oakes, iemand die veelvuldig in isolatie heeft gezeten, samen met Emma Highfield, een lid van het organiserend congrescomité, over hoe ze het isoleren in hun instelling hebben kunnen uitbannen. Oakes bood vervolgens zijn diensten aan aan iedereen die graag zou willen dat hij hierover meedenkt. Daarnaast sprak Philomene Uwamaliya over 'navigating the path to post traumatic growth', aan de hand van haar eigen ervaringen met dertig jaar overleven na de genocide op Tutsi's in Rwanda. En er waren twee klinisch psychologen, Lucy Gahan en Jo Murray, die hun ervaringen beschreven als long-covidpatiënten. Vanuit India maakte narratief therapeut Shelja Sen via

Zoom indruk met haar verslag over het werken met een jong meisje dat zich middels een gedicht verzette tegen de beeldvorming waar meisjes aan moeten voldoen. Daarnaast verzamelde het meisje ook een gemeenschap om zich heen, waardoor ze minder alleen was komen te staan. Sen besloot met: 'Justice doing is healing and healing is justice doing.'

De dag had een passend einde met de vertoning van *Chelsea's Blues*, een mooie documentaire van de Vlaamse regisseur én narratief therapeut Danny Keuppens. Chelsea Smekens, hoofdpersoon uit de documentaire, was ook aanwezig, en werd na de vertoning geïnterviewd door Sabine Vermeire.

Er was beide dagen overvloedige keuze uit veel workshops. Ik sloot eerst aan bij onze Vlaamse collega's Tomas Van Reybrouck en Luc Van den Berge van het Centrum Geestelijke Gezondheidszorg Adentro, die een mooi theoretisch onderbouwd verhaal vertelden over een staptocht met ouders van kinderen die worstelen met verslaving. Ze spraken over de ervaringen van het weekend, over de positie die deze ouders kunnen ervaren, en over hoe ze de isolatie door middel van een dergelijk wandelweekend kunnen doorbreken. Kris hazenbosch, drugshulpverlener in het Medisch Sociaal Opvangcentrum Vlaams-Brabant, presenteerde in zijn workshop beeldmateriaal van een therapiesessie en deed een oefening rondom het thema *boxing the problem*, oftewel: het probleem in een doos stoppen. Het was een heel concrete en nabije workshop, waarin hij ook zijn zoektocht zichtbaar maakte in de sessie samen met de cliënt. Jeroen Wierstra en Robert van Hennik van het Lorentzhuis gaven een workshop waarin we een metamorfose konden doorlopen aan de hand van een parabel van Nietzsche over de kameel, de leeuw en het kind. Hierbij is de

kameel een metafoor voor wat we bij ons dragen, de leeuw voor moed en het kind voor responsiviteit in de wereld. Ze boden een weldoordachte en uitnodigende serie oefeningen, waarbij ze ons actief en speels aan het werk zetten.

De ene workshop volgen betekende de andere workshop overslaan. Het riep de wens op om het hele congres nog eens te herhalen om ook weer andere workshops te kunnen kiezen. Zoals een workshop over de *rainbow of life*, een variatie op de *tree of life*, gericht op lhbtqia+-mensen, of een workshop die ruimte maakte voor ongehoorde stemmen.

De tweede dag begon met internationaal bekend narratief therapeut David Denborough van het Dulwich Centre, die ons vanuit Australië via Zoom welkom heette en het congres ook in culturele, narratieve en geschiedkundige context plaatste. Hij refereerde aan het congres van eenentwintig jaar geleden, waar Michael White ook aanwezig was. Zijn nagedachtenis kwam uiteraard aan bod. Denborough liet ons zien dat narratieve therapie ook in andere gebieden in de wereld tot ontwikkeling is gekomen in de afgelopen eenentwintig jaar.

Ook deze dag spraken er mensen die in en met de gemeenschap aan het werk zijn, zowel plenair als in de diverse workshops. Ik was onder de indruk van twee Armeense therapeuten (Heghine Poghosyan en Ani Margaryan) die vertelden over een groepsprogramma waarin ze mensen herverbonden met hun achtergrond en met elkaar. Een vergelijkbaar programma wordt in Londen gegeven aan een groep immigranten, merendeels van Bengaalse afkomst, waarbij de therapeuten zich richten op collectieve narratieve praktijken. Daarnaast bieden ze ook praktische hulp; ze zorgen bijvoorbeeld voor ondersteunende brieven ten behoeve van het inburgerings-

Journeys and hope

proces van de immigranten. De flexibiliteit, het invoegen van praktische ondersteuning, maar ook bijvoorbeeld de aandacht voor religie: het was aanstekelijk. Shah Alam, Sayeeda Ali, Abbie Unwin en Maria Qureshi presenteerden een mooi programma dat ze hopelijk spoedig in een artikel beschrijven.

Doorheen meerdere praktijken klonk de invloed van Ncazelo Ncube, de Zuid-Afrikaanse therapeut die de Tree of Life-benadering heeft ontwikkeld, een narratieve praktijk die mensen uitnodigt na te denken over hun achtergrond, hun kwaliteiten en belangrijke anderen, en die ook de kracht van de gemeenschap benadrukt. Ncube was zelf aanwezig en presenteerde een doorontwikkeling van Tree of Life in de vorm van OUTRAGED, een groepsprogramma gericht op mannen die schuldig zijn aan het gebruik van geweld in intieme relaties.

Sabine Vermeire gaf de laatste plenaire lezing gericht op het weven van netwerken van veerkracht en van sociale en relationele erkenning. Ze gaf deze boodschap aan de hand van het verhaal van een jonge cliënt

en zijn netwerk, maar ook via de *Star Wars*-personages met wie ze in deze casus gewerkt heeft. Hierna volgde een warme afsluiting, waarbij er een lied werd gepresenteerd dat was geschreven gedurende een workshop onder leiding van therapeuten Sara Portnoy, Glenda Fredman, James MacParland en Mieke Van Daele.

Wat het congres typeerde was de inclusiviteit die overal doorheen sijpelde: in de keuzes voor het programma, de sprekers en de sfeer. Een klein punt van kritiek zou het overvolle programma kunnen zijn, waardoor moeilijke keuzes gemaakt moesten worden. Maar het effect was ook dat we hoopvol en met veel verschillende verhalen, inspiraties, ontmoetingen en plannen voor nieuwe reizen in ons werk naar huis zijn gegaan.

Tineke Haks is gz-psycholoog, psychotherapeut en systeemtherapeut. Ze is opleider bij het Platform Systeemtherapie Noord Nederland. E-mail: hakstineke@gmail.com

<https://doi.org/10.5553/ST/092436312024036004008>

There are worlds within us

XIII Nordic Family Therapy Congress, georganiseerd door de Norsk Forening for Familierapi

[Bergen, 27-30 augustus 2024]

Cinthe Lemmens

Noorwegen, Zweden, Finland, Denemarken en IJsland organiseren om de drie jaar een conferentie over de systemische praktijk. Deze zomer vond deze conferentie plaats in het Noorse Bergen. Toeval bestaat niet? Op weg naar de conferentie blader ik door mijn krant, waar ik een uitgebreid

artikel lees over het verschil in opvoeding in Noorwegen en België. Noren blijken hun kinderen dichter bij de natuur op te voeden. Ook in de scholen worden er in verhouding veel uren besteed aan handvaardigheid en onderwijs in de openlucht. De Noren zouden hun kinderen al op jonge leeftijd medezeggenschap geven en eigen beslissingen leren nemen. Nee zeggen, iets weigeren, buiten spelen, zich vuilmaken, in bomen klimmen (en zich pijn doen) maken deel uit van hun traditie en visie op opvoeding. Het lezen van het artikel maakt me nieuwsgierig over hoe het congres zal verlopen. Wat delen we en waar zit er verschil?